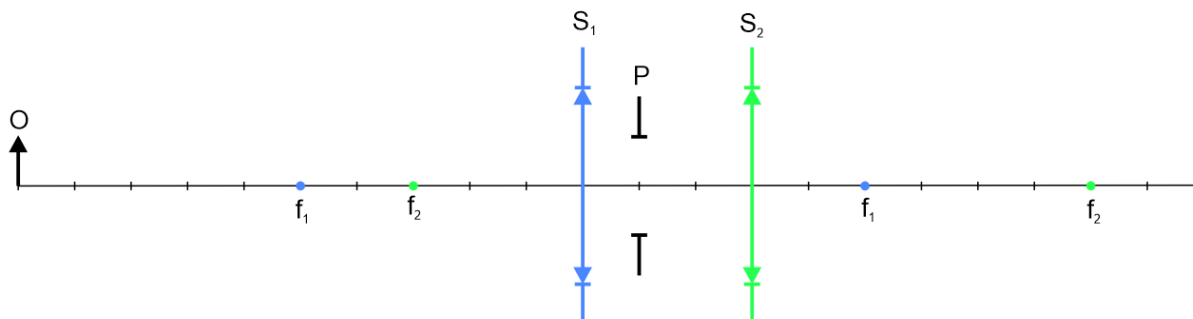

Zadanie 1. [10 pkt.] Dwie soczewki cienkie o ogniskowych $f_1 = 50 \text{ mm}$ i $f_2 = 60 \text{ mm}$ i średnicach czynnych $d = 10 \text{ mm}$, są położone w odległości $t = 30 \text{ mm}$ od siebie. Między soczewkami w odległości $d_1 = 10 \text{ mm}$ za pierwszą soczewką znajduje się diafragma o średnicy $2r = 5 \text{ mm}$. Przedmiot ustawiono w odległości $s = 10 \text{ cm}$ przed pierwszą soczewką. Narysuj starannie układ. Oblicz i narysuj gdzie powstaje obraz przedmiotu. Rozstrzygnij (z uzasadnieniem, graficznie oraz rachunkowo), która z przysłon jest przysłoną aperturową. Narysuj promień aperturowy i promień połowy. Nazwij odpowiednie źrenice i luki w układzie. Określ, jakiej maksymalnej wielkości przedmiot można obrazować w tym układzie.

1. Rysuję układ na podstawie danych z zadania (skala pionowa inna niż skala pozioma):

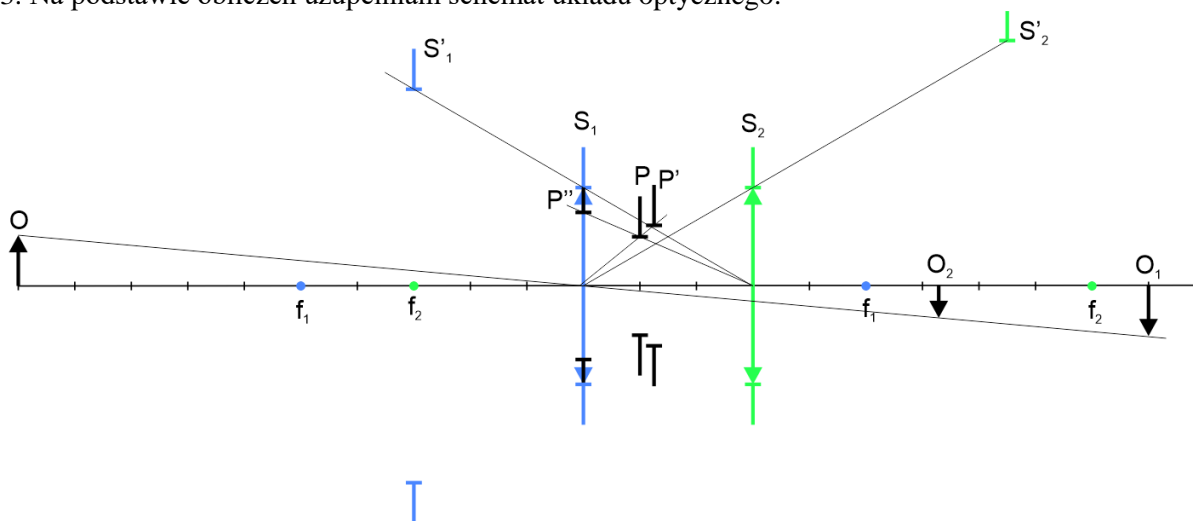
2. Korzystając 6 razy ze wzoru:

$$\frac{1}{s'} - \frac{1}{s} = \frac{1}{f} \rightarrow s' = \frac{f s}{s + f}$$

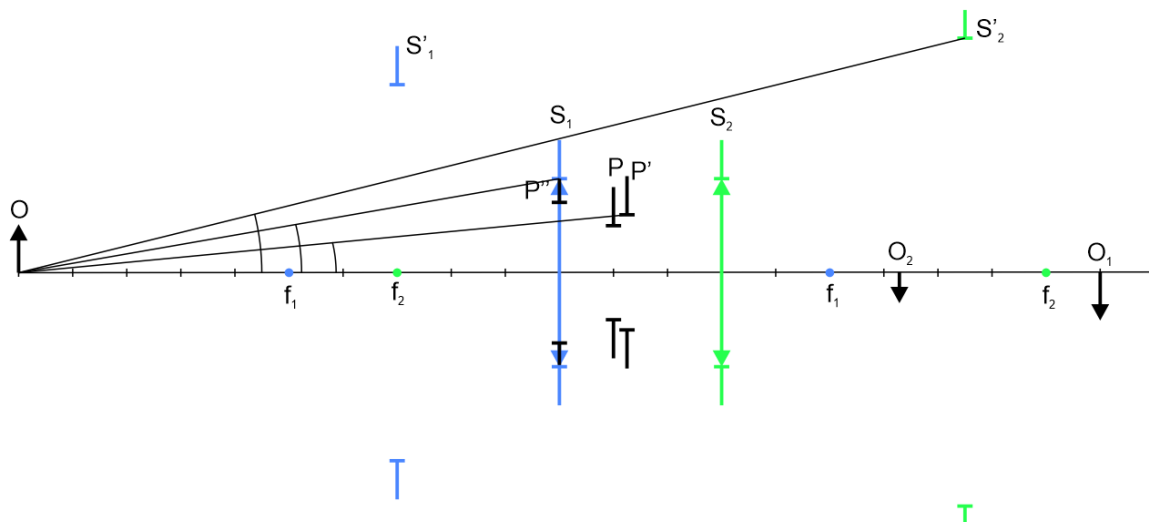
Liczę gdzie znajdują się obrazy poszczególnych elementów, oraz skalę powiększenia M ($M = \text{obraz/przedmiot}$):

- Obraz przedmiotu O tworzony przez soczewkę S_1 : $O_1 = 0,1 \text{ m}$; $M = 1$
- Obraz przedmiotu O_1 tworzony przez soczewkę S_2 : $O_2 = 0,0323 \text{ m}$; $M = 0,4615$
- Obraz soczewki S_1 tworzony przez soczewkę S_2 : $S'_1 = -0,06 \text{ m}$; $M = 2$
- Obraz soczewki S_2 tworzony przez soczewkę S_1 (szukam gdzie musi stać przedmiot aby obrazem była soczewka S_2): $S'_2 = -0,075 \text{ m}$; $M = 2,5$
- Obraz przysłony P tworzony przez soczewkę S_1 (szukam gdzie musi stać przedmiot aby obrazem była przysłona P): $P' = -0,0125 \text{ m}$; $M = 1,25$
- Obraz przysłony P tworzony przez soczewkę S_2 : $P'' = -0,03$; $M = 1,5$

3. Na podstawie obliczeń uzupełniam schemat układu optycznego:

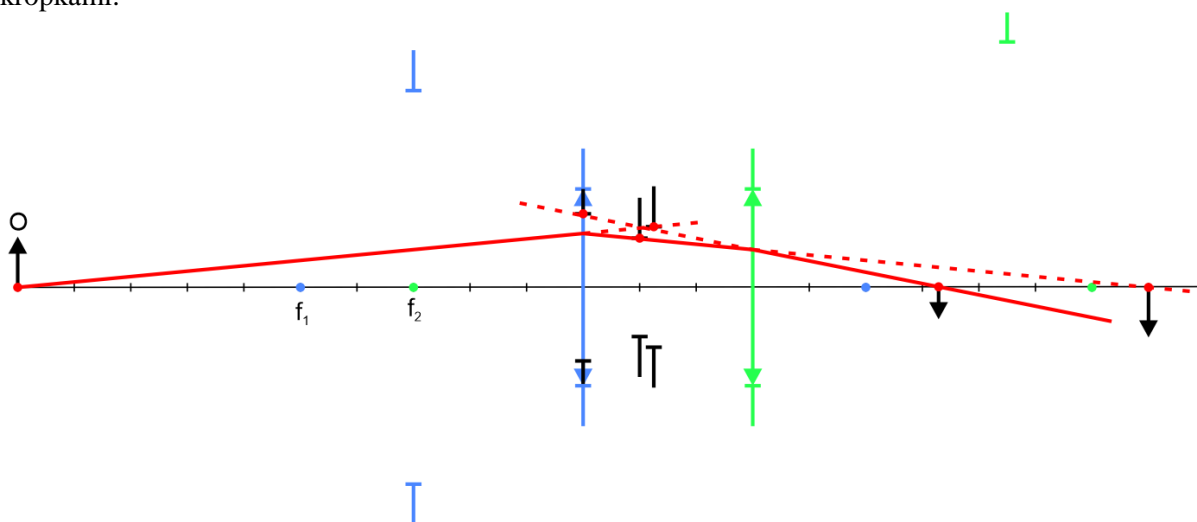

4. Promień aperturowy wychodzi z punktu na osi optycznej gdzie leży przedmiot i musi przejść przysłonę, która go najbardziej ogranicza. Wybieramy z tych przysłon, które są widziane z punktu gdzie leży przedmiot lub są transformowane przez soczewkę S_1 czyli przysłon: S_1 , P' , S'_2 . Najmniejszy kąt jest do P' .

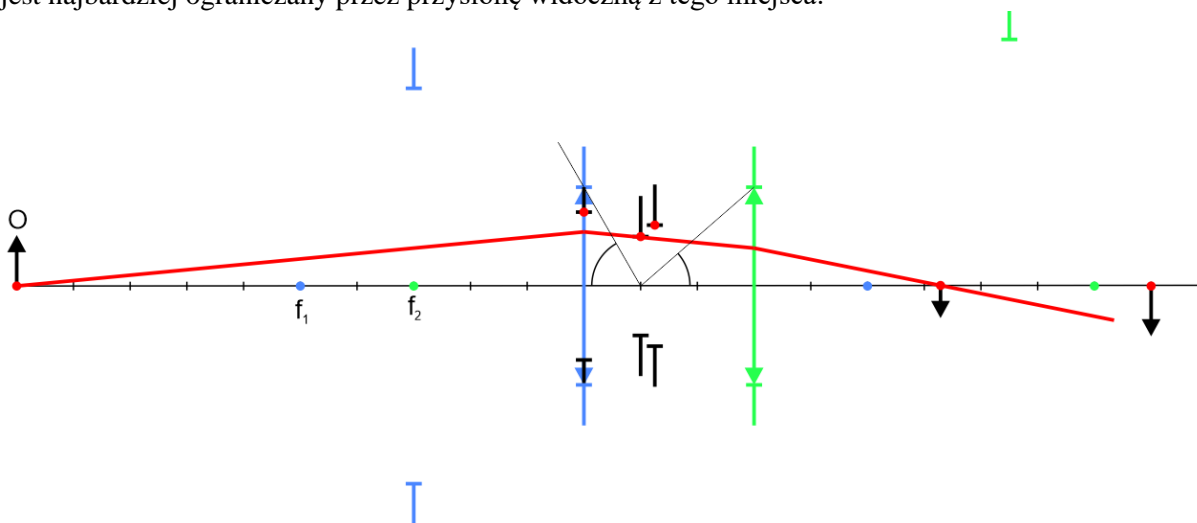

Czyli przysłoną aperturową będzie rzeczywista przysłona P odpowiadająca obrazowi P'.

5. Promień aperturowy musi przejść przez wszystkie punkty ze sobą sprzężone zaznaczone dalej czerwonymi kropkami:

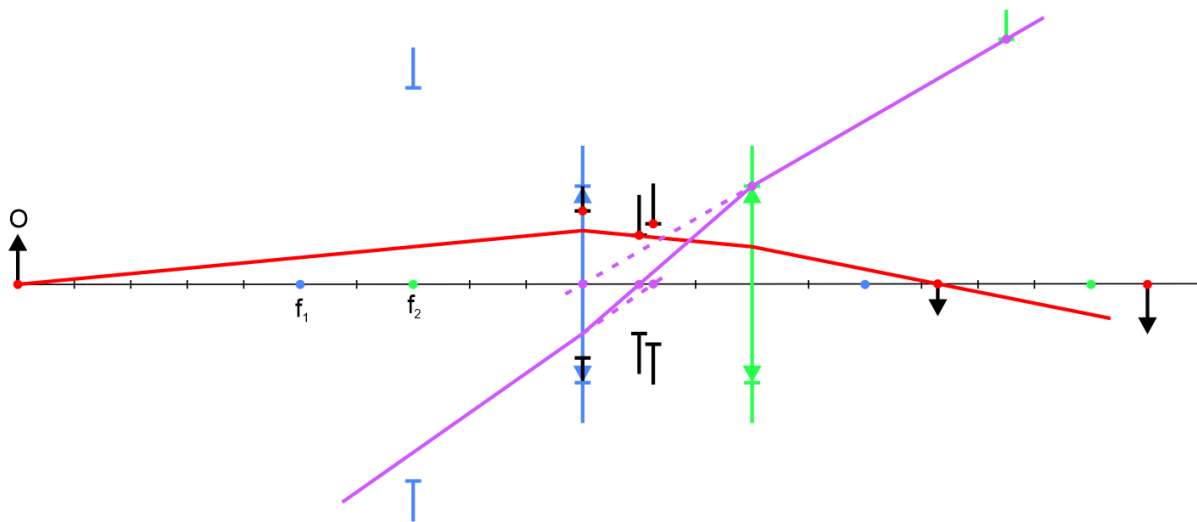

6. Promień połowy przechodzi przez punkt na osi optycznej w płaszczyźnie gdzie znajduje się przysłona aperturowa i jest najbardziej ograniczany przez przysłonę widoczną z tego miejsca:

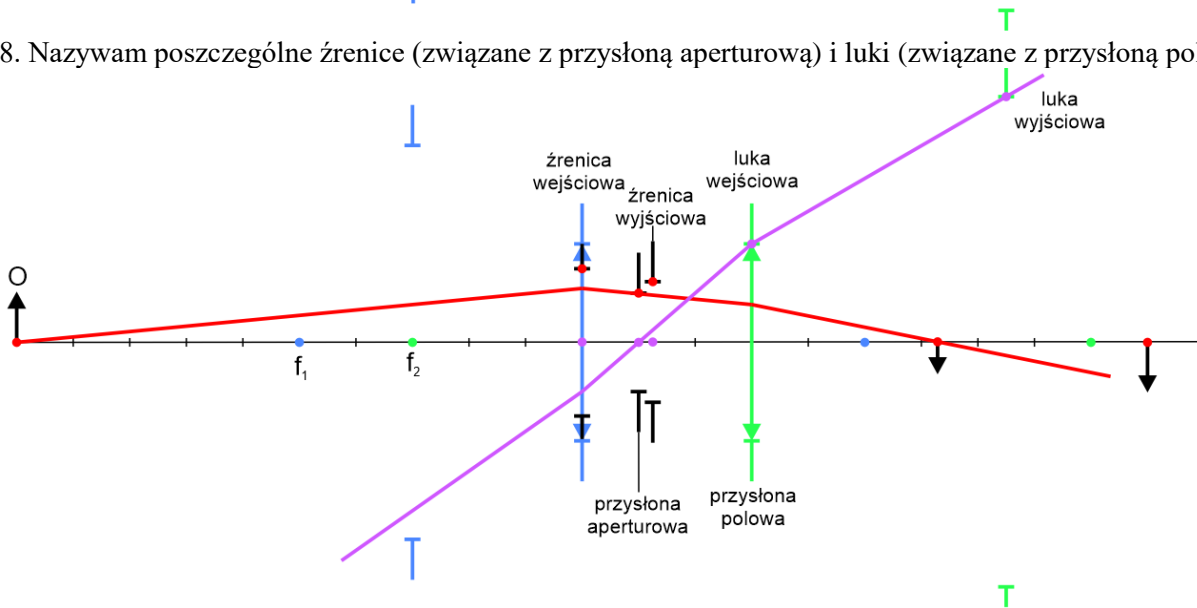

Czyli przysłoną połową jest przysłona S_2 .

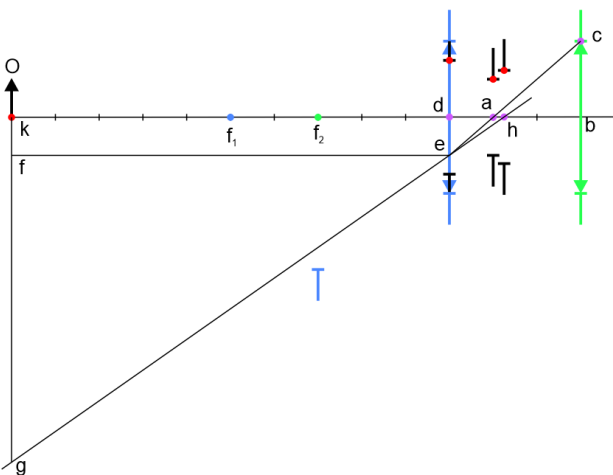
7. Rysuje promień połowy. Musi on przechodzić przez sprzężone ze sobą punkty – zaznaczone na fioletowo:

8. Nazywam poszczególne źrenice (związane z przysłoną aperturową) i luki (związane z przysłoną połową):

9. Liczę jaki może być maksymalnie duży przedmiot:

a) z trójkątów abc i ade liczę długość odcinka de:

$$\frac{ab}{bc} = \frac{ad}{de} \rightarrow de = 2,5 \text{ mm}$$

b) z trójkątów hkg i deh liczę długość gk:

$$\frac{dh}{de} = \frac{kh}{gk} \rightarrow gk = 2,25 \text{ cm}$$

Zadanie 2. [10 pkt.] Soczewka gruba, o promieniach krzywizny: $r_1 = 10 \text{ mm}$, $r_2 = -15 \text{ mm}$ i grubości d , wykonana ze szkła optycznego o współczynniku załamania $n = 1,6$ ma moc optyczną w powietrzu o $\Phi = 5 \text{ D}$ mniejszą w stosunku do sytuacji, gdyby traktować ją jako cieką. Soczewkę ustawiono tak, że rozdziela 2 ośrodki o współczynnikach załamania $n_1 = 1$ (od strony krzywizny r_1) i $n_2 = 1,33$ (od strony krzywizny r_2). Oblicz położenia płaszczyzn głównych tej soczewki. Narysuj schemat soczewki zaznaczając położenie płaszczyzn głównych, ogniskowych i czołowych. Na osobnym rysunku, narysuj schemat powstawania obrazu wykorzystując obliczone położenia płaszczyzn głównych dla przedmiotu położonego $2,5 \text{ cm}$ przed płaszczyzną główną przedmiotową.

1. Z porównania cienkiej i grubej soczewki w powietrzu wyliczam grubość soczewki d :

$$\text{Soczewka cienka: } F_E = F_1 + F_2$$

$$\text{Soczewka gruba: } F_E = F_1 + F_2 - dF_1F_2$$

$$\text{Czyli: } dF_1F_2 = 5$$

$$F_1 = (n-1)/r_1 = 60 \text{ D}$$

$$F_2 = (1-n)/r_2 = 40 \text{ D}$$

$$d = 0,003(3) \text{ m}$$

2. Mając d liczę kolejne wielkości tym razem dla układu z różnymi wsp. załamania:

$$F_1 = 60 \text{ D}; F_2 = 18 \text{ D}$$

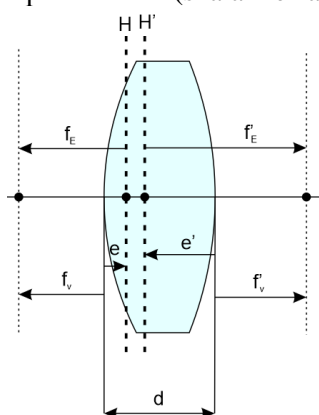
$$F_E = 75,7523 \text{ D}; F'_v = 86,5617 \text{ D}; F_v = 78,7006 \text{ D};$$

$$f'_v = 0,0154 \text{ m}; f_v = -0,0127$$

$$e = 0,00049; e' = -0,0022$$

$$f_E = 0,0132; f'_E = 0,0176$$

3. Rysuję soczewkę na podstawie wyliczonych parametrów (skala nie zachowana):

4. Liczę jak transformowany jest przedmiot:

$$\text{Obraz dawany przez 1 powierzchnię: } s' = 0,08 \text{ m}$$

$$\text{Obraz dawany przez 2 powierzchnię: } s'' = 0,0345 \text{ m}$$

5. Rysuję jak transformowany jest obraz (skala nie zachowana):

